

Aanleiding en projectdoelstellingen

Aanleiding

In 2011 werd door de (toenmalige) portefeuillehouder Bevolkingszorg in het DB Veiligheidsberaad geconstateerd dat de bevolkingszorg nog te vrijblijvend door de gemeenten en regio's werd ingevuld. Dit heeft deels te maken met het feit dat de (organisatie van de) bevolkingszorg 'te complex' is vormgegeven: het houdt onvoldoende rekening met hoe gemeentefunctionarissen, maar ook burgers, tijdens crises (kunnen) handelen. Ook heeft het onvoldoende 'ingespeeld' op een veranderde samenleving en de behoeften van burgers. Dit heeft geleid tot het instellen van een speciale commissie die op basis van wetenschappelijk onderzoek een nieuwe visie op bevolkingszorg heeft geformuleerd, bedoeld om de bevolkingszorg 'op orde' te brengen. Deze visie, inclusief een aantal prestatie-eisen en beschreven in de rapportage *Bevolkingszorg op orde 2.0* (BZOO 2.0), geven gemeenten en regio's richting aan het realistischer en eigentijdser, en daardoor vooral ook minder complex, vormgeven van de bevolkingszorg.

In de vergadering van het Veiligheidsberaad op 16 mei 2014 is de rapportage *BZOO 2.0* definitief vastgesteld, zodat er bij de voorzitters veiligheidsregio bestuurlijke commitment bestond om de visie en prestatie-eisen landelijk te implementeren. Op 18 juli 2014 werd de rapportage uit naam van de (huidige) portefeuillehouder Bevolkingszorg gezonden aan alle veiligheidsregio's en gemeenten met het verzoek de bevolkingszorg op orde te brengen door het implementeren van BZOO 2.0. Met de minister van Veiligheid en Justitie is afgesproken dat hierdoor de vrijblijvendheid in de bevolkingszorg wordt aangepakt.

De ervaring van onder andere enkele leden van de commissie BZOO tijdens het uitdragen van de visie leerde echter dat de implementatie niet vanzelfsprekend gaat. Daarom is in dezelfde vergadering van 16 mei 2014 besloten om vanuit het Veiligheidsberaad de gemeenten en regio's bij de implementatie te helpen.

Dit heeft geleid tot een voorstel voor een project Versterking bevolkingszorg, dat twee doelstellingen en een subdoelstelling kent.

Projectdoelstellingen

Doelstelling 1: In de eerste plaats is het project Versterking bevolkingszorg bedoeld om gemeenten en regio's **te ondersteunen bij de implementatie** van de visie en prestatie-eisen wat moet leiden tot de beloofde versterking van de bevolkingszorg. Uit onderzoek blijkt dat het niet zinvol is om nieuwe visies 'over de schutting' te gooien. Implementatie van een nieuwe werkwijze is pas succesvol als uitvoerders de aanleiding van de nieuwe werkwijze herkennen en zelf betrokken worden bij de vormgeving ervan. Het bevorderen van de implementatie gebeurt daarom door bestaande kennis, ervaring, best practices en enthousiasme over (uitwerkingen van) BZOO 2.0 in de regio's interactief te verzamelen dan wel in gezamenlijkheid te ontwikkelen en actief te verspreiden. De opbrengst wordt door de gemeenten en regio's gebruikt bij het actualiseren/aanpassen van hun praktische draaiboeken, het (anders) vormgeven van oefeningen en het houden van (een andere wijze van) evalueren. De gekozen interactieve aanpak brengt naar verwachting ook een gedragsverandering teweeg die noodzakelijk is om de visie en prestatie-eisen ook daadwerkelijk te kunnen implementeren.

Doelstelling 2: In de tweede plaats is het project Versterking bevolkingszorg bedoeld om in lijn met de afspraak met de minister de **voortgang** van de implementatie in de veiligheidsregio's **'te monitoren'**. Aan het eind van het project vindt daartoe een inventarisatie plaats van de voortgang tot dan toe. De portefeuillehouder Bevolkingszorg kan daarmee zowel zijn collega's in het Veiligheidsberaad als de minister VenJ informeren over de voortgang, zodat bepaald kan worden of de (voorbereiding op de) bevolkingszorg dan op niveau is.

Subdoelstelling: De verantwoordelijkheid voor het actueel houden van de opleidingsproducten bevolkingszorg (indertijd opgesteld door de projectgroep GROOTER) is inmiddels bij het IFV belegd. Om tot eenduidigheid in de (vormgeving van de) bevolkingszorg te komen, is een subdoelstelling van dit project om waar nodig een actualisatie van de opleidingsproducten en het Referentiekader Regionaal Crisisplan (RRCP) te bevorderen zodat deze in lijn met de visie worden gebracht.

Resumerend: drie tastbare hoofdresultaten

Resumerend worden de volgende drie tastbare hoofdresultaten opgeleverd:

- Een overzicht van uitgewerkte best practices en (verwachte) knelpunten die gemeenten en regio's gebruiken bij het actualiseren/aanpassen van hun praktische draaiboeken, het (anders) vormgeven van oefeningen en het houden van (een andere wijze van) evalueren. De visie die uitgaat van zelfredzaamheid en improvisatie betekent immers nadrukkelijk ook een andere wijze van oefenen en evalueren.
- Een overzicht van de voortgang per veiligheidsregio om het Veiligheidsberaad en de minister van VenJ te informeren.
- Een geactualiseerd opleidingspakket bevolkingszorg en RRCP in lijn met de visie uit BZOO 2.0.

Activiteiten en planning

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de te verrichten activiteiten en de te leveren tussenresultaten.

1. Bevorderen van de implementatie

Regionale en thematische bijeenkomsten

Er wordt een aantal (ongeveer twaalf) regionale bijeenkomsten georganiseerd waaraan vertegenwoordigers uit twee of drie (buur)regio's deelnemen. Vertegenwoordigers kunnen mensen van de veiligheidsregio of de gemeenten zijn. Tijdens deze bijeenkomsten worden de beoogde best practices en knelpunten verzameld dan wel in gezamenlijkheid ontwikkeld. Indien aan de orde worden bestaande best practices op haalbaarheid besproken. Waar mogelijk wordt ook meteen geholpen door bij ingebrachte knelpunten bestaande best practices (bijvoorbeeld uit eerdere bijeenkomsten) aan te bieden.

Ook wordt een aantal (ongeveer vier) thematische bijeenkomsten georganiseerd waaraan alle regio's deel kunnen nemen. Afhankelijk van het thema worden ook eventueel andere partijen gezien hun expertise uitgenodigd. Het LOCB en de managementraad bevolkingszorg worden geconsulteerd om voorstellen te doen voor thema's.

Tussenresultaat 1: Overzicht van best practices en knelpunten door het organiseren van (ongeveer twaalf) regionale bijeenkomsten en (ongeveer vier) thematische bijeenkomsten.

Leerarena's bevolkingszorg

In het geval er daadwerkelijke incidenten plaatsvinden in de doorlooptijd van het project wordt bekeken of het mogelijk is om een leerarena bevolkingszorg te organiseren om een aantal 'beproefde' best practices c.q. knelpunten op te halen. Mocht er niet in lijn gehandeld zijn met de visie, dan zou met de betrokkenen gezamenlijk tot best practices gekomen kunnen worden. Dit draagt ook bij aan de beoogde gedrags- en cultuurverandering.

Tussenresultaat 2: Een aantal 'beproefde' best practices en mogelijke knelpunten door het organiseren van een aantal leerarena's naar aanleiding van daadwerkelijke incidenten.

Publicaties best practices en knelpunten

De verzamelde uitgewerkte best practices en knelpunten worden na iedere bijeenkomst samengevat tot een korte publicatie die op de website BZOO en het kennisplatform, beide in beheer bij het IFV, snel beschikbaar wordt gesteld aan het veld. Deze publicatie kan zoals gezegd als input dienen voor het opstellen/aanpassen van praktische draaiboeken Bevolkingszorg, het vormgeven van oefeningen en het houden van (interne) evaluaties.

Tussenresultaat 3: Publicatie van de opbrengst (best practices en knelpunten) na iedere bijeenkomst c.q. leerarena.

Elektronische kennisbrief

Elke drie maanden, dat wil zeggen vier maal per jaar, wordt een elektronische kennisbrief opgesteld van de overall resultaten tot dan toe.

Tussenresultaat 4: Kennisbrief waarin de overall opbrengst tot dan toe wordt verwoord (4 maal).

2. Monitoren van de voortgang van de implementatie

Tegen het einde van het project worden vier interregionale bijeenkomsten georganiseerd waarbij kennis over de implementatie (en dus ook over de beoogde versterking die tijdens het project heeft plaatsgevonden) met elkaar wordt gedeeld.

Voor het monitoren van de voortgang worden alle regio's bezocht: planvorming wordt bekeken, met een aantal sleutelfunctionarissen worden gesprekken gevoerd en bekeken wordt tegen welke (uitvoerings)problemen men nog aanloopt. Van de bevindingen wordt een korte publicatie opgesteld. Deze publicatie wordt geagendeerd voor het Veiligheidsberaad, zodat beoordeeld kan worden of men vindt dat de bevolkingszorg op orde is. Deze inventarisatie is ook bedoeld om de minister van Veiligheid en Justitie te informeren over de voortgang.

Tussenresultaat 5: Publicatie over de stand van zaken van de implementatie (eenmalig aan het eind van het project).

3. Bevorderen van opleidingsproducten bevolkingszorg

Voor het bevorderen van de actualisatie van de opleidingsproducten bevolkingszorg en het RRCP worden waar nodig tekstvoorstellen aangeleverd via de stuurgroep Vakbekwaamheid bevolkingszorg aan het IFV.

Tussenresultaat 6: Geactualiseerde opleidingsproducten bevolkingszorg en RRCP in lijn met BZOO 2.0.

Resumé en planning

Nr.	Activiteit	Tussenresultaat	Planning
1	Organiseren regionale en thematische bijeenkomsten	Overzicht best practices en knelpunten per bijeenkomst	t/m Q3 2016 maandelijks
2	Leerarena's bevolkingszorg	Overzicht 'beproefde' best practices en knelpunten per incident	t/m Q3 2016
3	Opstellen 16 notities van opbrengst uit de 16 bijeenkomsten	12 publicaties om snel ter beschikking te stellen aan het veld	t/m 2016 Q3 maandelijks
4	Opstellen elektronische kennisbrief (4 maal)	Elektronische kennisbrief	Q3 en Q4 2015 Q1 en Q2 2016
5	Monitoren voortgang implementatie per regio	Voortgangsrapportage	Q4 2016
6	Bevorderen waar nodig opleidingsproducten bevolkingszorg	Geactualiseerde opleidingsproducten en RRCP in lijn met visie BZOO 2.0	Q4 2015

Randvoorwaarde

Met het vaststellen van de rapportage BZOO 2.0 door het Veiligheidsberaad bestaat bestuurlijke commitment bij de voorzitters veiligheidsregio over de visie en de implementatie ervan. Bedacht moet worden dat gemeenten uiteindelijk zelf kunnen en mogen besluiten om de visie al dan niet te implementeren. De voorzitters veiligheidsregio hebben immers geen formele doorzettingsmacht als het om de voorbereiding op crisisbeheersing gaat. Mocht op basis van de inventarisatie over de vorderingen in de 25 regio's blijken dat de voortgang in gemeenten c.q. regio's achterblijft, dan kunnen de voorzitters veiligheidsregio van de betreffende regio('s) een verbetering formeel niet afdwingen. Bestuurlijke commitment *in* de regio's, geïnitieerd door de voorzitters veiligheidsregio, is daarom essentieel.

Samenvatting projectplan Versterking bevolkingszorg

Resultaten, activiteiten, planning en begroting (11 mrt 2015)

Begroting

In ieder geval zullen er in de begroting de volgende kostenposten worden opgenomen en gespecificeerd:

- Kosten voor de projectleider, projectsecretaris (voor procesmatige ondersteuning van de projectleider, bijvoorbeeld voor het organiseren van bijeenkomsten en het notuleren tijdens de bijeenkomsten) en gerelateerde activiteiten (opmaak en verspreiding producten).

Nr.	Activiteit	Tijdsbesteding projectleider	Tijdsbesteding projectsecretaris	Tijdsbesteding gerelateerde activiteiten
1	Vorbereiden en leiden regionale en thematische dagen (16 maal)	20 dagen	30 dagen	
2	Vorbereiden en leiden leerarena's bevolkingszorg (maximaal 4)	(8 dagen)	(4 dagen)	
3	Opstellen 16 notities van opbrengst uit 16 bijeenkomsten (en max. 4 incidenten)	16 dagen (+ 4 dagen)	8 dagen (+4 dagen)	Opmaak + verspreiding: 10k
4	Opstellen elektronische kennisbrief (4 maal)	8 dagen	4 dagen	Organisatiekosten regio's: 8k
5	Monitoren voortgang implementatie per regio + opstellen voortgangsrapportage	30 dagen	30 dagen	Opmaak + verspreiding: 8k
6	Bevorderen waar nodig actualisatie opleidingsproducten	8 dagen	-	
7	Overleg opdrachtgever en afstemming andere projecten	8 dagen	-	
TOTAAL DAGEN		90 dagen (+ 12 dagen)	72 dagen (+ 8 dagen)	
TOTAAL KOSTEN		81k (+ 10,8k)	36k (+ 4k)	26k

- Vergaderkosten en kosten voor bijeenkomsten zijn beperkt. Zo zullen (afstemmings)vergaderingen zoveel mogelijk bij het IFV of een veiligheidsregio gepland worden. De regionale bijeenkomsten vinden bij voorkeur in de regio's zelf plaats. Gezien de opzet (delen van kennis en expertise) zal de betrokkenheid van de vertegenwoordigers van de regio's en gemeenten om niet zijn.

Samenvatting projectplan Versterking bevolkingszorg

Resultaten, activiteiten, planning en begroting (11 mrt 2015)

De geschatte totale begroting komt daarmee op: € 143.000,- (exclusief leerarena's) en maximaal € 157.800 (inclusief leerarena's). Of de leerarena's plaats zullen vinden is vanzelfsprekend afhankelijk van het feit of zich incidenten voordoen en de bereidheid van de betreffende regio/gemeente(n) om mee te werken.

Er zal in alle gevallen verder uitgegaan worden van een beperkt budget. Zo zullen (afstemmings)vergaderingen zoveel mogelijk bij het IFV of een veiligheidsregio gepland worden. De regionale bijeenkomsten vinden bij voorkeur in de regio's zelf plaats. Gezien de opzet (delen van kennis en expertise) zal de betrokkenheid van de vertegenwoordigers van de regio's en gemeenten om niet zijn.

Business case

Het project Versterking bevolkingszorg draagt als volgt aan de algemene doelstellingen (samenwerking, kwaliteit, efficiency en leren) van de Strategische Agenda Versterking Veiligheidsregio's bij.

De visie en prestatie-eisen uit BZOO 2.0 zijn erop gericht om tot een bevolkingszorg te komen die uitgaat van de eigen verantwoordelijkheid die burgers ook bij rampen en crises hebben. Dat houdt onder andere in dat de overheid niet (meer) als vanzelfsprekend alle zorg naar zich toetrekt, maar juist zorg op maat op levert en zich vooral daarop voorbereid. Dat wil zeggen dat met minder mensen en middelen tot een betere/realistischere bevolkingszorg wordt gekomen. De implementatie – en dus ook het project Versterking bevolkingszorg dat dit wil ondersteunen – draagt bij aan (beoogd) meer **kwaliteit** en meer **efficiency** als het om bevolkingszorg gaat.

Gezien de opzet van het project Versterking bevolkingszorg wordt tijdens het project de **samenwerking** binnen en tussen veiligheidsregio's en gemeenten bevorderd. Interactief wordt immers met vertegenwoordigers uit verschillende regio's en gemeenten tot best practices gekomen en vindt waar mogelijk intervisie op bestaande best practices plaats. Dat betekent ook dat invulling wordt gegeven aan de laatste van de vier doelstellingen: het bevorderen van het **lerend vermogen** van veiligheidsregio's en uitwisseling van kennis en informatie. Dit is immers de kern waar het in dit project om draait.